



UPA2015/140  
21. maj 2015  
Aqqaluaq B. Egede

**Kommunit akornanni akileraartarnikkut naligiissaarinerup nutaap naatsorsuinikkut sunik tunngaveqarluni sunillu siunertaqarluni pisarnissaanik apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamut siunnersuut.**

(Inuit Ataqatigiit Inatsisartuni gruppiani ilaasortat)

Oqallisissiaq aallartillugu Inuit Ataqatigiinni ataatsimoorluta isummernerput erseqqissarusuppara. Assut ilungersunartutut isigigatsigu naalakkersuisut aamma kommunit akornanni avissaartuunnerit annertuut ingerlanneqarmata, aamma isumaqatigiinnginnerit imaannaanngitsut aporaassutiginissaannut naalakkersueriaaseq aallaaviummat. Siunertaaniartussaagaluarpog allannguinerit annertuut ataatsimoorussamik suliarinissaat, pitsaanerpaamillu inuit atugaasa siuarsarnissaat pissappat nammaqatigiinneq naapertuuttumik iluseqartinnissaa anguneqassasoq. Tamannali naalakkersuinikkut iluatsinneqanngilaq.

Inatsisartunut ilaasortat, aamma naalakkersuisut partiillu allat apererusuppakka imaattumik,- Nailigiissaarinermit aningaasaliissutit agguaannerisigut sinerissami inuit naligiimmik pineqarnissaannik siunertaq allanngortinneqassappat taava naligiissarineq alla qanoq ittoq pilersinniarneqarpa? Ullumikkut kommunit akornanni naligiissaarinermit peruserineqartup ajoqutaa ersarissarsinnaavisiuk? Aningaasat tullinnguukkumaarput, inatsilli pineqartoq tunngaviusorluunniit qanoq akornuteqarpa? Naalakkersuisut akinissaat kissaatigaarput.

Taamaattorli Inuit Ataqatigiit isumalluarpugut massakut naalakkersuisuusut allatut ammanerusumik ingerlatsissasut, aamma katersuuffiussasut inuillu kommunini assigiinngitsuni innuttaassuseqartut sapinngisamik naligiimmik nammaqatigiinnermillu naapertuuttumik tunngaveqartumik anguniagaqarfiullutik suleqatigineqassasut. Inuit Ataqatigiit suleqatigiinneq torersoq innersuussutigalugu naalakkersuisut suleqatiginissaannut piumassuseqarnerput matumuuna naqissuserparput.

Naligiissaarinermit siunertaq pingaarneq tassaasariaqarpoq naligiissaarinermit aningaasaliissutit agguaanneqartarnerat suliarineqassasoq, ukiuni amerlasuuni atasinnaasumik allanngorteqattaagassaannngitsumik aaqqiiniarnikkut. Pingaarnarpaatut uuttutissaavoq inuit atukkamikkut nikingasumik naligiissaariffigineqannginnissaat. Meeqqat inuusuttut utoqqaallu sumiiffimmini atugassarititaasunik allannguutinut malussarissuupput. Kukkussutinullu eqqugaasussaallutik. Allatut oqaatigalugu, aningaasanik naligiissarineq atuuttoq allanngortinneqassappat takorusupparput inuit atugaannut qanoq allannguisoqarnersoq.

Tassami isiginiagassaq siulleg tassaannngilaq kommuni. Qaasuitsup kommunia imaluunniit kommuneqarfik Sermersooq arlaannaallunniit pineqaraluarpat

naligiissarineq pineqartillugu inuit tassani atugaat allannguiffiginiarneqarput. Allannguisoqassappalli kinguneri kommunip immi annikinnerpaamik malugissavaat, kisiannili kommunini inuit toqqaannartumik eqqugaasussaallutik. Naalackersuisut naligiissarineq pillugu suleriaqqinnissartik toqqassappassuk, Inuit Ataqatigiit sakkortuumik piumasaqaatigissavarput peqataatinneqarnissarput, aamma kommunit naalackersuisullu akornanni torersumik inuillu atugaat qitiutillugit siuarsaaqqullugit. Nalunarunnaareerpormi ukiut kingulliit aporaanneq angusaqarfiunngitsoq. Aamma kommunit akornanni ajornartorsiutit aqqinneqarnatik ajornartorsiutit annerulersinneqaannarput. Alloriaqqinnissami tullermi katersuuteqqinnissarput suleqatigiinnerunissarpullu naalackersuisunut timitaleqqunaqaaq.

Aporfissaqarporli. Inuit Ataqatigiit eqqummaariffigilluarparput massakut naalackersuisooqatigiit anguniaraat kommunit amerlassutsimikkut allanngortinneqarnissaat. Anguniakkat suli allanngortinneqarsimanngippata Qaasuitsup Kommunian avinniarneqarpoq. Aamma Kommuneqarfik Sermersooq aammalu Tunu immikkut kommuniulissanersoq apeqquserneqartartut maluginiakkatsinnut ilaavoq. Pivusorli tamatta nalugunangilarput, tassalu kommunit aningaasarsiornikkut ineriartornissaminnullu nukiiisa qiterpiaat tassaavoq innuttaqqortussuseq, aningaasarsiornikkullu tunngaviup appasinnerpaaffissaa innuttaqqortussutsip illersugaraa.

Assesuusiorlunga siunissaq imaattoq naalackersuisut anguniagaattut eqqoriassavara; - Imaappa, Qaasuitsup Kommunian avinneqassasoq,, soorunami avinneqarpat innuttaasut amerlinaviannigillat. Kisianni Kommuniusimasoq atorunnarlugu kommunit marluk Borgmesterit marluk pilersinneqassapput aamma allaffissorneq marlunnut avillugu aningaasartorfiussaaq.

Kommunalbestyrelsit kommuniusimasumi immikkut marluk arlalinnik ilaasortallit, aamma kommunaldirektørit marluk, ingerlatsinikkullu tamarmik immikkut isumaginninnermut inuussutissarsiornermut ingerlatsinermullu aningaasartuutunik allanik tamarmik immikkut pisussaaffiusunik pilersitsiviusussaapput. Taamatut assersuusiorneq imatut paasineqassanngilaq Inuit Ataqatigiit akerliusugut. Apeqqusigarpulli tassaavoq eqqortumik siunertat paasisimaneripput, aamma anguniakkat taakkua siunertaanersut paaserusunnarmat.

Naligiissarineq massakut atugarput ajorsimappat, taava suna ajortortarivaa? Kommunit qassiunissaat suli naalackersuisut nalornisigippassuk, taava naligiissarinissaq taamak sukkatigisumik ingerlanniarneqassava? Akileraartarnikkut aqqissuuseqqinnissaq naligiissarinermut aningaasalersuerialaatsimut aamma kalluaasinnaasorpasuarunik imaqartussaavoq. Assersuutigalugu kommunit assigiimmik akileraarfiulissanersut. Inunnut ikiorsiissutit aamma siusinaarluni ikiorsiissutit, minnerunngitsumillu inatsisitigut pisussaaffiusut allannguuteqartinneqassappata taava suna tunngavigalugu allanngortiterisoqassava?

Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut pipallataavallaamik siusippallaamillu apeqquterpassuit akineqarsinnaanngitsut qeqqanni aalajangiiniapallannissaq inuit atugaannut innarleeratarsinnaasoq. Pisariaqarnerusutut isigaarput aqqissuuseqqinnissat pillugit suleqatigiinnerulluta paaseqatigiinnissamullu tunngavissanik pigisaqarluta aalajangersaanissaq aatsaat ornissagipput. Tassami kommunini innuttaasut atugaat sumiiffikkaani assigiinneqisut qanoq

sunnerneqarnissaat pillugit suli KaNuKoKa naliliisinnaasimangilaq. Tassami pissusiviusut imaanniartussaagaluarput, Kommunit KaNuKoKa siuttuliullugu siunnersuuteqarniartussaagaluarput naligiissarineq nunatsinni kommunini innuttaasumut eqquinerluttuunngitsoq qanoq qulakkeerneqarsimasoq takussutissaqartillugu innersuussuteqarlutik.

Aperisoqarsinnaavormi imatut:

Kommuneqarfik Sermersooq aningaasaateqarpallaarnerarlugu akiliinerussasoq piumaneqarpoq. Taava sooq politikki taassuma tunngavippiaa, tassalu pisuut pissakinnerniit akiliinerusalernissaat akerlerineqarpa?

Inuit atugaat pitsanngorsarniarneqarpata, taava sooq akileraartarnikkut aaqqissuuseqqinnissaq siulliunnaveersarneqarpa?

Naligiissarinermi aalisartoqarfissuit inuit atugaannut sunniuteqartorujussuit ilaatinneqassappat?

Imaluunniit sumiiffiit ilaanni aatsitassarsiortoqalissappat naligiissarineq allanngortinneqartassava?

Apeequtit taamaattut paatsooqatigiinnissamut apeqqusiinissamullu ammaassisuupput. Immaqa siunissami ersarinnerusumik ataqatigiinnerusumillu sammisariaqarpavut, apeqqutimmi imaannaangillat suliassarujussuullutillu. Eqqortorlu ataasiinnaavoq, tassaasoq, naligiissarinermut nalimmassaasarneq immiini pisariaqartinneqannginnerpaasussatut inissinniartussaagaluarparput. Oqartaraannimi suliffissaaleqisut piunaffiginerusariaqartut, aamma taava isuma naligiissarineq eqqarsaatigeqqinneqarsinnaavoq qanoq pingaaruteqartigisunngorlugu kommunit ilaasa qinnutigimmassuk.

Aaqqissuuseqqinnissaq pillugu isumalioqatigiissitaq maani Inatsisartuni suliaasoq siunnersuuteqarpoq kommunit kattutsinneqassasut. Inatsisartullu taamani aalajangerpaat, kommunit kattussortinneqassasut, siunertarlugu kommunit akisussaaffinnik annertunerusumik ingerlatsisinnaalernissaat. Pingaarnertut angujumallugu inuit qanimut oqartussaaqataanerata ima nukittorsarniarneqarpoq, kommunit sanaartornermik oqartussaafeqalersillugit, nunami imaani silaannakkullu angallannermik aamma atortulersuutitigut nutarterinissamik ingerlatsisinaalersillugit.

Aaqqissuuseqqinnissaq pillugu isumalioqatigiissitamit qitiutinneqarpoq inuit sumiiffimmini ineriartornermut oqartussaaqataanerulernissaat, sunniuteqarsinnaanerulernissaat pisortallu kiffartuussinerat pilertornerusumik ukiunullu amerlanerusunut sanaartornissamik pilersaarusiornikkut suliffissanik qulakkeerinnissinnaaneq aningaasarsiornikkullu akit appasinnerulersinnissaat taamatut aamma anguniarneqarput.

Taamaammat kommunit kattunnissaannik siunertaq tamakkiisoq ajuisortutut oqaatigineqarsinnaangilaq. Tassami kommunit kattunnerisa siunertaat suli anguneqanngilaq, aamma suliaq kigaappallaamik ingerlammat. Naak akisussaaffinnik nussuisoqarpat angusassaq inuit oqartussaaqataanerannut, aamma kommunit kaaviiartitaannut annertuumik qaffaataasussaagaluartoq. Taamaammat Inuit Ataqtigiit isumaqarpugut kommunit kattutsinneranni qinikkat siulitta siunertarisimasaat aanngartivissanngikkippat. Misinnarmammi kattussortitsineq aamma ajunngitsorpasuarunik siunertaqaannarani angusassartaqaraluartoq.

Inuit Ataqtigiit maluginiarparput taggissiinnarluni naligiissarinerup allangortinnera Kommuneqarfik Sermersuup kommunianut 131 mio.kr.-nit misserpiaannik aningaasartuuteqarnerulissutaammat. Malugalugu soorunami pissakinnerit akunnattumillu isertitallit amerlasuut aamma akiliinerulersinneqarmata. Aningaasarpasuit pineqartut qanoq tunngavilersoqqissaagaatiginerat naalakkersuisunit suli nassuiarneqanngimmat assut isornartoqartipparput.

Kommunit akornanni naligiissarinermut aningaasaliissutit pineqartillugit, aammalu kommunit naalakkersuisullu akornanni isumaqtigiinnginnerit aaqqiissutissarsiniarlugit sulinermi Kalaallit Nunaanni Kommunit Kattuffiat assut maqaasinarpoq. Inuit Ataqtigiillu sinnerlugit KaNuKoKa-ip siulittaasortaava tikilluaqqarput, neriulluta suliassat annertuut ataatsimoorussamik ingerlanneqartariaqartut pillugit suleqatigiinneq pitsaasoq misigiumaarlutigu.

Ilisimalluinnarparpummi kommunit akornanni pissutsit arlallit ilungersunartup tungaanut unammisassaqtikkaatigut. Assersuutigiinnarsinnaavarput nunatsinni inuit illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni nussornerat, aammalu illoqarfinnut aalajangersimasunut eqiterunnerat. Suli unammillernarnerusaaq ukiorpassuunngitsut qaangiuppata nunatta inuisa ikilerujussuarsimanissaannik siulittuuteqartoqarmat. Tamakkulu sioqqullugit aamma naligiissarinermut aningaasalersueriaasitta allangortinnissaanut eqqoriaaqattaarnissaq mianersuuttariaqarpoq. Allangortoqassappat ersarissumik tunngavilersuutit pisariaqassapput.

Tassami naligiissarineq pillugu nalimmassaaqqinnissaq piviusorsiuussanngeqaaq sumiiffiit inuttusiartortut ilanngaaffigalugit sumiiffiit inukilliartortut qaffaavigineqassappata innuttaasumut ataatsimut sullissinissamut naligiissarineq nikingasoq pilersinneqassaaq. Inuit Ataqtigiit siunnersuutigaarput pisortat kiffartuussiviisa inummut ataatsimut akissaqassuseq allaaviusariaqartoq naligiissarineq naligiissumik pinninnissamik siunertaa attatiinnarneqassappat. Innuttaqqortussuseq tunngavigalugu kiffartuussinissaq kiisalu inatsisitigut pisussaaffiusumik aningaasartuuteqartussaataaneq imminnut avissaartinneqarsinnaanngillat.

Inuit Ataqtigiit suleqatiserinnippugut naalakkersuinikkut naligiissarinissamik siunertap itisilerlugu sammineqarnissaa pisariaqarmat. Aamma oqaannarluni imatut imatullu naligiinnerusoqalissasoq ilumuunngilaq. Takussutissaqartariaqarpugut allannguutissat inunnut qanoq sunniuteqarnissaannik. Pingaernerunngilarmi kommuni una kommunimut uunga imaaliussasoq oqallisiginissaa.

Assersuutigalugu nunatta karsiani aningaasanik tigorianaannarnik pigisaqarnerput ukiuni aggersuni allangorluinnassasoq naalakkersuisooqtigiit aningaasanut inatsit akuersissutigigamikku naqissuserpaat. Kommunit tassani annertuumik sunnerneqassapput nunatta karsia aqutigalugu, aamma kommunit attartornissamut ammaannerisigut akiliisinnaassuseqarnerup milliserujussuarneqarnissaat periarfissinneqarmat.

Taamaalilluta oqallinnermut qujalluta Inuit Ataqtigiit isummagut saqqummiuppagut.